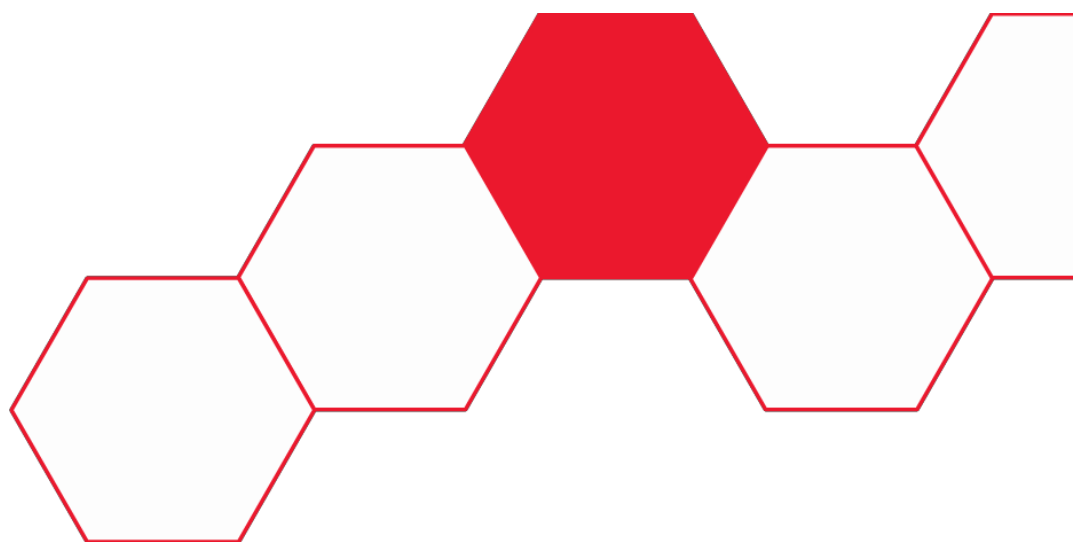

Uppföljning av Kunskapscentrum

Levnadsvanor och sjukdomsprevention

2017

Årlig uppföljning av Region Skånes kunskapscentra

Här kommer underlaget för den årliga uppföljningen av kunskapscentra inom Region Skånes.

Kunskapscentrum är en del av Region Skånes sakkunnigorganisation och har till uppgift att bland annat bevaka, sammanställa och sprida kunskap, analysera, utvärdera och kvalitetssäkra resultat, bidra till kompetensutveckling och utveckla metoder och processer.

Uppföljningen bygger på den generella beskrivningen av ett kunskapscentrums uppdrag som [beslutades av hälso- och sjukvårdsnämnden](#) 2015-04-24.

Till detta underlag ska också en bifogad ekonomisk redovisning enligt underlag medfölja.

Underlaget ska vara Koncernkontoret (sven.oredsson@skane.se) tillhanda senast 2018-02-28

Vid frågor kontakta: sven.oredsson@skane.se

2017-12-06

*Sven Oredsson
Enhetschef
Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning*

Beskrivning av verksamheten

1. Vilka aktiviteter har varit aktuella föregående år förutom utbildningsinsatser som redovisas separat?

- *Revidering av vårdprogram* – Kunskapscentrum (KC) har genomfört en omfattande revidering av det regionala vårdprogrammet för levnadsvanor för vuxna. Bl.a. har ett helt nytt avsnitt om levnadsvanor inför operation tillkommit.
- *Baseline-enkät* – KC har genomfört en webbaserad enkät i tre olika omgångar för att kartlägga hur hälso- och sjukvården arbetar med levnadsvanor idag, vilka behov man har för att kunna förbättra sitt arbete, samt vilka önskemål man efterfrågar från KCs sida. Resultaten presenteras och återrapporteras till verksamheterna i form av sammanställda rapporter. Vårt syfte med enkäten är att kartlägga det aktuella levnadsvanearbete, uppmärksamma levnadsvanornas betydelse, ge återkoppling, kartlägga behov och efterfrågan, samt skapa förutsättningar för att följa upp verksamheterna över tid. Syftet har även varit att skapa ökad kännedom om vårt KC.
- *Dokumentation levnadsvanor* – KC har varit involverad i framtagandet av en ny levnadsvanemall för Melior i syfte att förbättra och underlätta dokumentation och registrering av genomförda åtgärder.
- *Levnadsvanor inför operation på 1177* – KC har arbetat med att ta fram patientinfo om "Levnadsvanor i samband med operation i Skåne" för 1177.
- *Podcastinspelning* – Medarbetare vid KC har deltagit i inspelningen av Region Skånes podcast "Ta hand om dig!", som nu finns tillgänglig nationellt via 1177.
- *Nyhetsbrev* – KC har tagit fram sitt eget nyhetsbrev med information om nyheter inom levnadsvaneområdet, KCs arbete inkl. våra kommande utbildningar, samt en presentation av KCs medarbetare. Medarbetare i Region Skåne kan anmäla sig till nyhetsbrevet via vår hemsida eller skriva upp sig under någon av våra utbildningar eller annat arrangemang.
- *Nätverksträff MET-utbildade* – Nätverksträff för deltagare som tidigare deltagit i KCs alkoholutbildning enligt MET-metoden.
- *ANDT-nätverket* – Medarbetare vid KC har varit involverad i Länsstyrelsen Skånes arbete med ANDT-strategin, framtagandet av regional handlingsplan för ANDT och deltagit i möten med Skånesamverkan mot droger.
- *Dialogmöte 4 hörn* – En av våra sakkunniga tobak har tillsammans med Länsstyrelsen varit involverad i planeringen av dialogmöten om tobaksbruk bland ungdomar i olika delar av Skåne.
- *TPLR (Nätverk för tobaksprevention i landsting och regioner)* – En av våra sakkunniga tobak har under delar av året varit aktiv i arbetsutskottet i TPLR.

- *Läkemedel i Skåne 2017* – KC medverkade som utställare under läkemedelsmässan.
- *Samverkan med Skåneidrotten avseende FaR Skåne* – Sakkunniga fysisk aktivitet utgör hälso- och sjukvårdens representanter i samverkan med Skåneidrotten avseende utvecklingen och främjandet av fysisk aktivitet på recept (FaR) i Skåne.
- *Digitalt stöd för FaR och eFYSS* – Sakkunnig fysisk aktivitet har varit involverad i arbete med digitalt stöd för FaR och pilottestandet av "Fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling (FYSS)" via webben.
- *Nationell primärvårdskonferens* – KCs processledare deltog i panelsamtal vid Livsmedelsverkets seminarium.
- *Remissinstans regionala vårdprogram* – KC har utgjort remissinstans vid framtagandet av "Vårdprogram uppföljning, rehabilitering och sekundärprevention efter stroke och TIA" och "Vårdprogram för familjär hyperkolesterolemi".
- *Konsensuspanel Socialstyrelsens nya nationella riktlinjer* – Medarbetare i KC har deltagit i en konsensuspanel avseende nya nationella riktlinjer för prevention och behandling av ohälsosamma levnadsvanor.
- *Stöd och behandling, e-hälsa* - Se nedan.

2. Driver eller deltar ni i något projekt/utveckling av e-hälsa?

Nej

Ja

Om ja, ange vad: Kunskapscentrum arbetar med utvecklingen av en stödplattform för överviktsbehandling via 1177 Vårdguidens e-tjänst "Stöd och behandling". Avsikten är att inom kort genomföra en pilot av tjänsten inom Hälsoenhetens gruppbehandling vid övervikt. Vidare planerar vi att utveckla stöd och behandling vid tobaksbruk, i eventuell samverkan med Region Jönköpings län. I vårt arbete med stöd och behandling samverkar vi med bl.a. Margareta Davegård, regional förvaltningsledare eHälsa, och Eva Blomgren, samordnare av 1177 Vårdguidens e-tjänster.

Två medarbetare i Kunskapscentrum (processledare och administratör) har genomgått designerutbildning i stöd och behandling och har således kompetens och behörighet att utforma stöd- och behandlingsmoduler i designerverktyget. Det medför att vi i större utsträckning själva kan driva på utvecklingen av stöd och behandling utan att vara beroende av tredje part.

3. a. På vilket sätt har ni arbetat med att analysera, utvärdera och kvalitetssäkra resultat inom ert område?

Kunskapscentrum har under 2017 genomfört tre webbaserade enkätundersökningar för att kartlägga arbetet med levnadsvanor inom Region Skånes hälso- och sjukvård och inom hälsovalet.

Den första enkäten skickades ut till samtliga 146 vårdcentraler inom Hälsoval Skåne i mars 2017 och totalt besvarades enkäten av 100 vårdcentraler. Rapporten färdigställdes i november 2017 och har sedermera återkopplats till verksamheterna.

Den andra enkäten skickades ut till 134 psykiatriska mottagningar och avdelningar inom Region Skåne i maj 2017 och har besvarats av 60 enheter. Den insamlade datan har bearbetats och sammanställts och den efterföljande rapporten håller också på att färdigställas.

Den tredje enkäten vände sig till somatisk sjukhusvård och skickades ut i oktober 2017 till respektive verksamhetschef för vidare distribution. Totalt har 117 avdelningar och mottagningar besvarat enkäten. Rapporten beräknas vara färdig februari-mars 2018.

b. Har ni inom kunskapscentrat arbetat med att identifiera medicinskt omotiverade skillnader i utifrån t.ex. kön, ålder, socioekonomi och geografi?

Nej

Ja

Kunskapscentrum är medveten om det slutbetänkande som under 2017 lades fram av *Kommissionen för jämlik hälsa (SOU 2017:47)*, där levnadsvanor och hälsofrämjande arbete utgör centrala delar i arbetet för en mer jämlik hälsa. För hälso- och sjukvården innebär det att i större utsträckning uppmärksamma och ta hänsyn till dessa faktorer i patientmötet. En personcentrerad vård där ohälsosamma levnadsvanor identifieras och där patienten informeras om vad hen själv kan göra för att påverka sin egen hälsa, samt erbjudas stöd till att genomföra en förändring, bör utgöra gängse praxis inom all hälso- och sjukvård.

Kunskapscentrum är samtidigt angeläget om att våra insatser inte ska bidra till att skapa ytterligare klyftor inom ohälsa, utan bidra till en mer jämlik hälsa genom att ta hänsyn till rådande ojämlikhet och eftersträva att skapa en mer jämlik vård. Således har vi valt att medvetet anordna och planera utbildningsinsatser med specifik inriktning mot specifika riskgrupper, t.ex. psykisk ohälsa. Via våra enkätundersökningar har vi även identifierat geografiska skillnader i hur man arbetar med levnadsvanor inom regionen, varvid vi under 2018 eftersträvar en större geografisk spridning på våra utbildningar för att underlätta och uppmuntra personal.

Vi är också övertygade om att ett mer systematiskt och metodiskt identifierande av ohälsosamma levnadsvanor kan bidra till att patienter i större utsträckning får adekvat information och erbjuds stöd till att förändra sina levnadsvanor.

I Socialstyrelsens *Nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor* som lanseras under sommaren 2018 så kommer social sårbarhet (t.ex. låg socioekonomisk status) att lyftas fram som en av grupperna med särskild risk, där insatserna avseende levnadsvanor således har högre prioritet än för vuxna generellt. Eftersom riktlinjerna utgör grunden för Skånes regionala vårdprogram så kommer patienter med lägre socioekonomi även prioriteras högre i utformningen i nytt regionalt vårdprogram.

c. Om ja, beskriv hur:

- kön
- ålder
- socioekonomi
- geografi

d. Vad är de viktigaste slutsatserna för era patientgrupper utifrån ovanstående frågeställningar?

Det viktigaste är att vi fortsätter att ta hänsyn till jämlikhetsperspektivet när vi planerar och genomför våra aktiviteter. Vi ska arbeta för att förbättra levnadsvanearbetet inom regionen utan att samtidigt riskera att öka klyftorna mellan grupper med låg och hög socioekonomi. Likaså bör vi ta hänsyn till migrationsperspektivet, psykisk ohälsa och prioriterade grupper enligt nya nationella riktlinjer och vårt regionala uppdrag. Vidare bör vi fortsätta att ha god geografisk spridning på våra utbildningar.

4. Vilken utbildningsverksamhet har ni bedrivit under året och till vilka målgrupper?

Utbildning	Målgrupp	Antal deltagare
Utbildningsdag levnadsvanearbete	Personal inom Region Skåne och hälsovalet	64
Levnadsvanor och psykisk ohälsa ("träna för din hjärna")	Personal inom Region Skåne och hälsovalet, samt FaR-aktörer i Skåne (inbjudna av Skåneidrotten)	245 (158+87)
Sjukdomsförebyggande arbetssätt	ST-läkare	20
Motiverande samtal, grundkurs	Personal inom Region Skåne och hälsovalet. 5 tillfällen (2 vår+3 höst).	101 (19+21+22+20+19)
Motiverande samtal, uppföljning	Personal inom Region Skåne och hälsovalet. 4 tillfällen (2 vår+2 höst).	27 (8+5+5+9)
Tobaksavvänjare	Personal inom Region Skåne och hälsovalet. 2 tillfällen (vår+höst).	33 (13+20)
Alkoholutbildning enligt MET-metoden	Personal inom Region Skåne och hälsovalet	11 (6+5)
Kval rådgivande samtal hälsosamma matvanor	Legitimerad personal inom Region Skåne och hälsovalet	13
Vårdens samtal om matvanor	Primärvårds- och slutenvårdsdietister (fm). Övrig personal (em).	58 (23+35)
Skåneveckan psykisk ohälsa	Allmänheten	6

5. Har kunskapscentret under året tagit fram något nytt eller reviderat befintligt regionalt vårdprogram eller riktlinje?

- Nej
- Ja

Om ja, ange vilka: Revidering av *Vårdprogram för levnadsvanor för vuxna*. Vidare har Kunskapscentrum utgjort remissinstans för *Vårdprogram uppföljning, rehabilitering och sekundärprevention efter stroke och TIA* och *Vårdprogram för familjär hyperkolesterolemi*.

6. Beskriv hur ni tillgodoser att ert regionala uppdrag uppfylls i form av samverkan med Region Skånes egna förvaltningar och privata vårdgivare, tänk både specialistkliniker och enheter inom primärvård?

Kunskapscentrum har eftersträvat i möjligaste mån att ha strategier som representerar och arbetar gentemot specialistvården inom SUS, Kryh och Sund, samt den offentliga och privata primärvården. Vidare har vi läkarrepresentanter både från primärvård och specialistvård.

Vi är angelägna om att våra utbildningar är öppna för personal från samtliga förvaltningar, samt både offentlig och privat primärvård. Likaså eftersträvar vi att även våra övriga insatser är regionsövergripande, såsom t.ex. informations-spridning och enkätundersökningar.

Inför 2018 har vi planerat en större geografisk spridning av våra utbildningar, med utbildningstillfällen i Kristianstad, Hässleholm och Helsingborg, likväl som i Malmö.

7. Har ni under det gångna året samverkat med någon annan gruppering inom sakkunnigorganisationen (regionala medicinska kunskapsgrupper i Södra regionen, expertgrupper eller terapigrupper i Region Skåne, andra kunskapscentra, AKO-organisation, kompetenscentrum för primärvård mfl)?

Samverkan med KC barnhälsovård, kvinnohälsa och migration & hälsa i samverkansgrupp *Tobaksfri livsstart* och samverkan med KC migration & hälsa i planering av utbildningsinsats inför 2018.

Regionalt inom Skåne så har Kunskapscentrum samverkat med Skåneidrotten, WHO Collaborating Centre och Länsstyrelsen Skåne.

Kunskapscentrum samverkar också med andra landsting/regioner inom södra sjukvårdsregionen genom *Samverkansgrupp för utveckling av preventionsarbete i södra sjukvårdsregionen* och har även en etablerad kontakt och samverkan med RCC Syd.

8. Ange vilka nationella grupper/nätverk som kunskapscentrat ingår i samt vilken roll ni har:

Nätverk	Roll
Hälsofrämjande hälso- och sjukvård (HFS)	Tre medarbetare har en processledarroll i HFS, i syfte att representera Region Skåne. Vidare representeras vårt Kunskapscentrum, genom våra sakkunniga, i alla fyra temagrupper som berör levnadsvanor. Både

Sveriges Kommuner och Landstings (SKLs) nationella programråd för levnadsvaneerabete.	Kunskapscentrum representeras genom allmänspecialist Malin Skogström. Nätverkets syfte är att eftersträva att levnadsvanor ingår som en naturlig del i prevention och behandling av sjukdom och utgår ifrån Socialstyrelsens nationella riktlinjer.
Nationellt nätverk för bra matvanor. Livsmedelsverket (SLV) m.fl.	Sakkunnig matvanor, Anna Stubbendorff (för närvarande föräldraledig), representerar Region Skåne.

9. Två specifika frågor

A. Avgiftsbelägger ni era kurser?

Nej

Ja

Om ja, enligt vilken princip?

Undantaget vid externa deltagare som ges möjlighet att delta i mån av plats, dock prioriteras i första hand anställda inom Region Skåne och hälsovalet.

B. Hur sköter ni kommunikationsfrågor inom kunskapscentrat?

Köper in kommunikationsstöd på 20 % från div 5, SUS.

10. Övriga kommentarer

Processledare
Kjell Olsson

Verksamhetschef
Malin Jönsson Lundgren